

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om årpenge for tronfølgeren prinsesse Margrethe.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 917, fremsættelsen i tidenden sp. 1951).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Aksel Larsen: Min gruppe havde i og for sig ikke tænkt at komme med særlige bemærkninger til eller gøre indsigelse mod det lovforslag, som her foreligger til forhandling, og som de øvrige partier ikke synes at ville udtale sig om. På den anden side finder vi det rimeligt, at vi, når man nu foreslår årpenge for tronfølgeren prinsesse Margrethe, rejser spørgsmålet om de årpenge, der i sin tid blev fastsat for prins Knud som tronfølger, en ordning, som senere under meget tvivlsomme parlamentariske omstændigheder med forsinkelse blev forlænget på et tidspunkt, da prins Knud ikke mere var tronfølger, men havde fået titel af arveprins. Min gruppe gjorde dengang opmærksom på, at det var ganske urimeligt at komme med et lovforslag om udbetaling af denne ret store sum i årpenge til arveprins Knud og hans hus på et tidspunkt, da disse årpenge var udbetalt gennem flere måneder uden lovmæssigt grundlag. Dernæst gjorde vi opmærksom på, at selv om vi godt kunne se rimeligheden i og nødvendigheden af, at en tronfølger fik bevilget årpenge, fulgte ikke deraf, at vi kunne se rimeligheden eller nødvendigheden af, at tronfølgeren, når han ikke mere var tronfølger, så at sige blev sat på ventepenge med det samme beløb i årpenge, som han hidtil havde oppebåret som tronfølger. Vi modsatte os derfor dengang — det var i 1953 — lovforslaget om årpenge til arveprins Knud og hans hus. Man kommer nu i anledning af tronfølgeren prinsesse Margrethes myndighedsalders indtræden med et lovforslag om årpenge til tronfølgeren, og så tillader vi os at rejse spørgsmålet, om det så ikke var rimeligt, at man så på årpengene til arveprins Knud. Vi finder ikke, at der er nogen rimelighed i, at man fortsat udbetaler denne store sum i årpenge til prins Knud og hans hus, efter at prins Knuds om jeg så må sige officielle funktion som tronfølger for længst er ophevet, og på et tidspunkt, da man vedtager

en lov om årpenge for tronfølgeren prinsesse Margrethe.

Ja, det var disse bemærkninger, jeg ville fremkomme med, og denne vor opfattelse af forholdene får os til at overveje vor stilling til lovforslaget.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Jeg kan kun sige, at der ikke fra regeringens side eller fra min side vil blive taget noget initiativ til ændring af den lovgivning, som det høje ting tidligere har vedtaget om prins Knud og hans familie.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af et teknisk-videnskabeligt forskningsråd.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 915, fremsættelsen i tidenden sp. 1824).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kolbjørn: Vor tid præges af en stærk og dybtgående teknisk udvikling. Produktionslivets forskellige grene rationaliseres og mekaniseres, og nye opfindelser ændrer også hjemmenes arbejde og fritidens adspredelser. Samtidig erfarer vi med korte mellemrum om opsigtsvækkende resultater med hensyn til atomkraftens udforskning og anvendelsesmuligheder, og himmelraketternes rækkevidde åbner perspektiver, der overgår de dristigste romaners. Hele denne udvikling er egnet til at understrege den teknisk-videnskabelige forsknings betydning. Forudsætningen for de nyskabelser, vi er vidne til, har jo været en langvarig og systematisk søgen, hvis nytte for mange ikke er umiddelbart indlysende. Vort land må i fuldt omfang være med i denne udvikling. Ikke blot ønsket om at fremme produktiviteten og skabe grundlag for en højnelse af levestandard, men nødvendigheden af at kunne hævde os i konkurrencen, der kan ventes skærpet ved skabelsen af større økonomiske enheder i Europa, tilsiger dette.

[Kolbjørn.]

Ud fra disse betragtninger kan jeg på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag om at stille øgede midler til rådighed for det teknisk-videnskabelige forskningsråd.

Martin: På venstres vegne kan jeg af fuldt hjerte anbefale det foreliggende lovforslag til hurtig fremme.

Venstres interesse for den tekniske forskning fremgår jo deraf, at det var den daværende statsminister, Knud Kristensen, der i 1946 fik loven gennemført, og at det var den daværende statsminister, det ærede medlem hr. Erik Eriksen, som i 1953 fik bevillingen sat op fra 250 000 kr. til 400 000 kr. Venstre kan derfor kun med tilfredshed hilse, at man går videre i dette gode venstrespor.

Allerede da bevillingen blev sat op for fem år siden, var der almindelig enighed om, at den endda måske var for knap, og på den baggrund er det ikke underligt, at man nu ønsker en forhøjelse og mulighed for yderligere forhøjelser og bevillinger på finansloven uden lovændringer. Der er imidlertid også andre grunde, der taler for, at bevillingen sættes op, dels at der er mindre og mindre forslag i pengene, dels at der stilles større og større krav til den tekniske forskning; men der ligger også i denne forhøjelse af bevillingen en anerkendelse af, at forskningsrådet har arbejdet godt og gjort nytte.

Vi er glade for dette forslag, og vi er særlig glade for det, fordi det er udtryk for en liberal politik. Det er liberal politik, at staten fremmer og støtter et forskningsarbejde, som kan blive til gavn for hele erhvervslivet, og som navnlig gavner de mindre virksomheder, der ikke selv har råd til at ofre store beløb på forskningsarbejde, men også gavner de dygtige virksomheder, der forstår at udnytte resultaterne.

Vi er også glade for dette forslag, fordi det er udtryk for en forståelse af, at vejen til velstand og velfærd går gennem øget produktion, og at den tekniske forskning kan fremme fremskridt i produktiviteten. Virkelig velstand og virkelig velfærd nås kun ved øget produktivitet. De fremskridt,

der kan nås ved fordeling, er ikke virkelige og ikke varige, og ud fra disse betragtninger ønsker vi det foreliggende lovforslag en let gang gennem de tre behandlinger.

Ole Bjørn Kraft: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Hvidberg, er forhindret i at være til stede i dag på grund af sygdom, skal jeg gøre nogle bemærkninger om det foreliggende lovforslag. Vi ser med den største sympati på dette forslag, og ikke alene fordi vi tidligere, i den forrige regering, har været med til at støtte en sag som denne; det kunne godt være, at dermed var et enderesultat nået. Det mener vi imidlertid ikke. Vi mener, at forslaget er særdeles vel sagligt begrundet. Der ydes jo betydelige midler til forskningen også fra erhvervslivets side og fra forskellige fonds, og det er kun naturligt, at staten er med i det arbejde, som her foregår. Det er vigtigt at fremme den teknisk-videnskabelige forskning, som danner grundlag for hele industriens videre udvikling, og der er vel ingen i denne sal eller andetsteds, som tvivler om, at det er meget betydningsfuldt, at der finder en virkelig levende og dybtgående teknisk forskning sted netop i en tid som den, vi i øjeblikket gennemlever.

Vi kan ganske slutte os til den begrundelse, som fra regeringens side er blevet givet for fremsættelsen af dette lovforslag; også vi ønsker, at det hurtigt kan vedtages i tinget.

Holge Larsen: Det sker ikke hver dag, at en anmodning om at få en bevilling på 400 000 kr. sat op til 600 000 kr. bliver besvaret med, at den højtærede statsminister stiller forslag om en bevilling på 1 mill. kr. Jeg skal ingenlunde bebrejde den højtærede statsminister dette, men tværtimod komplimentere ministeren for den forudseenhed, der er vist herved, idet jeg går ud fra, at den udvikling, som finder sted ikke mindst inden for fysikkens og atomfysikkens områder, vil medføre, at der vil være et voksende behov for midler til det arbejde, som udføres af det teknisk-videnskabelige forskningsråd.

Jeg skal derfor på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse.

Alfred Jørgensen: Det er betegnende for det tempo, hvormed den tekniske og videnskabelige forskning foregår i vor tid, at vi mellem fremsættelsen og første behandling af dette lovforslag har fået kendskab til nye videnskabelige fremskridt, der lader os ane muligheder for adgang til nye ubegrænsede kraftkilder med en total ændring af hele vor tilværelse til følge. For 150 år siden, da romantikken satte sit præg på tankegangen, hed det med Oehlsenschlägers ord:

„Fortids bedrifter
anede trylle . . .“

I vor realistiske tid er det fremtidens muligheder, der tryllebinder os og giver næring til vore anelser. Men anelser er ét og realiteter noget andet, og her må vi gøre os klart, hvad det gælder om for os. Det, det gælder om i denne forbindelse, er, at vi ikke sakker agterud i udviklingen. En anden ting er, at hele den tekniske og videnskabelige udvikling mere er præget af konkurrence mellem landene end af samarbejde mellem dem, og selv om vi i denne konkurrence har større chance for at gøre en indsats på det videnskabelige område end med hensyn til den tekniske og økonomiske udnyttelse af fremskridtene, er det af vigtighed, at vi også følger med i denne udvikling efter vore muligheder.

Jeg kan derfor tilsige vor velvilje ved den videre behandling af dette lovforslag.

Aksel Larsen: Vi kan tiltræde det forslag, der her behandles, om ændring af lov om oprettelse af et teknisk-videnskabeligt forskningsråd. Begrundelserne giver sig af sig selv, og begrundelserne er dem, der er anført såvel af den højtærede minister som af de øvrige ordførere.

Jeg vil imidlertid gerne have lov til at sige, at selv om man nu åbner mulighed for, at den årlige bevilling på indtil 400 000 kr. kan stige til et beløb på indtil 1 mill. kr., tror jeg, man må forudse, at også denne grænse hurtigt vil vise sig at være sat for lavt. Det forekommer os, at vort land ofrer alt for lidt på videnskaben, alt for lidt på videnskabsmændenes uddannelse og arbejdsmuligheder og altså også ofrer for lidt på den teknisk-videnskabelige forskning. På nogle områder søger man at spare mest muligt, og på enkelte andre

områder findes der ikke gnist af sparsommelighed. Når det drejer sig om videnskaben, og når det drejer sig om uddannelsen af teknikere, videnskabsmænd o. s. v., så forekommer det os, at det danske samfund er alt for karrigt, og at det ville være rimeligt, om staten stillede adskilligt større midler til rådighed, end det hidtil har været tilfældet.

Nu stiller vi ikke noget ændringsforslag, går jeg ud fra, om, at det her foreslåede beløb på indtil 1 mill. kr. skal forhøjes, af den simple grund, at vi ikke er i stand til at overskue, hvorvidt der aktuelt vil være brug for en forhøjelse af beløbet; men vi ønsker dog, som allerede gjort, at understrege, at vi vil se med stor velvilje på, om staten yder adskilligt mere til den videnskabelige forskning end hidtil, og her tænker vi naturligvis ikke blot på den teknisk-videnskabelige forskning, men også på det, som er grundlaget for det hele, den almenvidenskabelige forskning.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Jeg takker samtlige ordførere for deres tilslutning til lovforslaget. Man kan jo næsten stå og ærgre sig over, at man ikke har stillet forslag om et højere beløb end det, der her er foreslået, navnlig da efter den, synes jeg, meget gribende tale, som det ærede medlem hr. Martin holdt for et øjeblik siden. Det er første gang, jeg har hørt, at det at yde statstilskud til et bestemt område er liberal politik. Men det er da rart, at en, om jeg så må sige, sund opfattelse marcherer, og det synes jeg kom til udtryk i den tale, som det ærede medlem hr. Martin holdt, og som har gjort så dybt et indtryk på mig.

Men den gode modtagelse betyder vel også, at vi, næste gang vi er nødt til at henvende os til tinget, vil møde den samme velvilje og forståelse. Om det så er venstrepolitik, socialdemokratisk politik eller en politik, der hører til et andet af regeringspartierne, er i og for sig underordnet. Hovedsagen er, at den er fornuftig, og jeg er glad for, at den har fået tilslutning fra alle sider.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om erhvervsvejledning.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 925, fremsættelsen i tidenden sp. 1954).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Nina Andersen: Da det høje ting for et års tid siden behandlede et forslag til lov om udskydelse af revisionen af lov om erhvervsvejledning, havde denne lov reelt kun virket fra 1. oktober 1955. Man havde altså ikke erfaringerne fra et fuldt skoleår at bygge på ved vurderingen af lovens virkninger, og det var derfor naturligt at foretage en udskydelse af revisionen.

Man har nu erfaringerne fra perioden 1. oktober 1955—30. juni 1956 og fra det fulde skoleår 1956-57, men også det kan naturligvis synes et noget spinkelt grundlag for en virkelig revision af loven. Sammenligner man de to perioder, er det dog klart, at der har været en betydelig vækst såvel i den erhvervsvejledningsvirksomhed, der ydes i skolerne, som i den individuelle erhvervsvejledning; men det synes dog også klart, at der stadig er områder, hvor erhvervsvejledningen slet ikke har slået igennem. Det ses bl. a. af, at mens 62,5 pct. af eleverne i afgangsklasserne har fået erhvervsvejledning, har kun ca. 28 pct. af skolerne haft denne vejledning. Af disse tal fremgår det også, at det må være de små skoler, antagelig først og fremmest landsbyskolerne, som ikke er med, og ikke mindst i landsbyskolerne er en erhvervsvejledning nødvendig.

Der er altså stadig behov for en udbygning, og det kan være rimeligt, at en sådan søges gennemført, inden man reviderer loven. Jeg vil gerne understrege, at jeg synes, at det er en forudsætning, at udbygningen foretages før lovens revision, og det er jo da også den højtærede ministers hensigt. I slutbemærkningerne til lovforslaget er det anført, at arbejdsministeriet — naturligvis med forbehold af bevillingsmyndighedernes tilslutning — regner med en udbygning af arbejdsdirektoratets og de offentlige arbejdsanvisningskontorers afdelinger for erhvervsvejledning, og at dette vil medføre en udgiftsforøgelse for staten på om-

kring 300 000 kr. for hvert af de kommende to finansår.

Jeg har fået oplyst, at man her tænker på en forøgelse af antallet af erhvervsvejledere ved de offentlige arbejdsanvisningskontorer, d. v. s., at man vil fortsætte med at drage praktiske folk ind i vejledningen, og at man vil søge at få oprettet det stærkt tiltrængte psykotekniske kontor i Odense. Der har man, så vidt jeg kan forstå, en slags ambulans virksomhed, hvortil man henter medarbejdere på dette område fra andre landsdele. Endelig har man tænkt på ajourføring af erhvervskartoteket. Det synes alt sammen at pege på en intensivering af arbejdet, og det er givet, at man herigennem vil få et øget erfaringsgrundlag, som vil være nyttigt ved en kommende lovrevision.

Det er i bemærkningerne oplyst, at ministeriet har indhentet oplysninger fra en række af arbejdsmarkedets og erhvervslevets organisationer angående deres syn på erhvervsvejledningens hidtidige virke. Man har også bedt arbejdsmarkedskommissionen give udtryk for sine synspunkter, og disse går i retning af en forøgelse af arbejdet.

Jeg vil imidlertid gerne henlede opmærksomheden på, at også Danske Kvinders Nationalråd er blevet spurgt og i sit svar bl. a. har peget på et par interessante områder, nemlig erhvervsvejledning i forbindelse med aften- og efterskolerne for de unge, som ikke på et så tidligt tidspunkt som ved udgangen af skolen har kunnet finde ud af, hvad de skulle være, samt erhvervsvejledning for kvinder, der ved dødsfald eller skilsmisse er blevet eneforsørgere. Jeg kunne meget ønske, at man i et udvalg kunne få noget at vide om ministerens syn på disse problemer, ligesom jeg også synes, det ville være godt at få oplyst, hvad ministeren tænker sig med hensyn til udbygningen af erhvervsvejledningen under den nugældende lov.

Der er et problem til, jeg gerne vil pege på, nemlig pigernes erhvervsvejledning; jeg synes nemlig, at det af tallene fremgår, at det er forholdsvis få pigebørn, der får den individuelle erhvervsvejledning; der er kun godt halvt så mange piger som drenge, der får den, og da man må antage, at der er omtrent lige mange drenge og piger i de pågældende klasser, synes jeg også, vi burde drøfte dette. Efter min opfattelse er det